

33765, II, B, C, 8° 67-7-18

PRAVLJICE

Zapisal

H. MAJAR.

V Ljubljani 1899.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigovez.

PRAVLJICE.

Zapisal

H. MAJAR.

V Ljubljani 1888.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigovez.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.

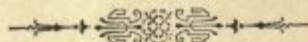

030018166

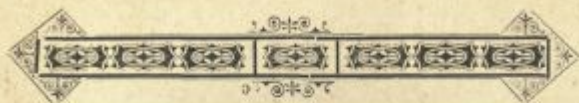
Predgovor.

 ar so učenim knjige, sè kterimi si priobčujetejo izsledke raziskovanj, to so pri prostemu narodu pravljice, v kterih si ljudje podajajo ono, kar prav njih zajemlje. Pravljice so toraj verno ogledalo narodovega mišljenja. Sploh in na prvi pogled nimajo nič posebnega, važnega in mikavnega, kakor je priprosto in vsedanje življenje kmetovo in delavčevo, vendar če odstranimo luščino, če pogledamo globoče, ter preiščemo jedro, to najdemo, da je marisikterih posneta resnica, ali zdrava misel, ali celo dragi biser: in s tega stališča pravljic — to se ve, da je med njimi plevela in smetja, na kar se ne oziramo — ni naravnost zame-

tavati. Našel sem jih v neki zbirki *), to stoji, da ne vseh, in vele sem se čudil, videč, da so one, ki sem jih davno slišal od svojih roditeljev. Zato sem jih pobral, ter jih tu podajam v glavniših obrisih. Zdi se mi, da Nemci mnogo tujega posvoje. Pa tudi to, kar res imenujejo nemško, in pristno nemško, če držimo na pameti, kodi so prebivali Slovani in Slovenci posebej. Imel sem jih zapisanih nekaj še od popredi, a ljudje so mi jih pogubili.

*) J. R. v. Alpenburg: Deutsche (?) Alpen-
sagen, 1861.

1. Izgubljena voda.

Bistrani so bili nekdam Kotniki. Imeli so lepi vinograd, v vinogradu pa močan izviranje, tako obilni, da je vse okolu močil in napajal. Ljudje so hodili sim po vode, ali za pijačo sebi, ali za napoj živini, ali da so ob suši polivali zelenje na vrtu, ali za beljenje platna, ker je bila ta voda za vse najboljša. Kotnika, gospodarja je to jezilo, sam bi bil rad rabil studenec, a drugim ga zaprl. Zamašiti ga ni mogel, in prepovedati ga ni smel, ker je bil vže nekdam last vse okolice. Nedaleč je živel izveden mož, ki so mu rekli vedež, ker je vedel takorekoč vsaki reči dober pomoček. K temu se zateče gospodar Kotnik. Pravi mu pa,

da ima divjo vodo na svojem posestvu, ki mu vse pokvari, ter da je ne morejo piti neljudje ne živina, da izvira zmeraj močnejše, čim bolj jo maši, in tako mu odnaša rodovitno prst, in dela škodo; če gospod ne ve kakošen pomoček zoper to nadlogo. Stari gospod vedež svetuje kmetu: v studenec vreči živega srebra, zakaj „enako se preganja z enakim, živo sè živim, a mrtvo z mrtvim“. Kmet stori po svetu, ter vrže dobršno tega strupa v lepi in zdravi in obilni vodnjak. Živo srebro se zajeda v zemljo, koplje si pota v največe globine: in voda je šla za njim, in studenec je usihal, in zemlja se je sušila, in pri naliveu so se trgale trte, in zemlja je drčala na sosedovo. Tako se je godilo Kotniku vsako leto. Ljudje res niso hodili po vodo, a hvalili Kotnika tudi niso, in „pošiljali“ so ga na vse nesrečne in grde kraje, da je bilo Kotniku vže hudo, ker ga je gledalo vse tako izpodčelno. V taki stiski gre zopet k vedežu, ter mu potoži svojo nesrečo. Ker ga vedež posluša in posluša, jame mu kmet nekako očitati, da je vedež tega kriv, t. j. živo srebro. A vedež pravi: „Ti si rekel, da imaš na svojem divjo vodo, da ti

škodo dela. Kò bi mi bil povedal, da je dobra voda, lepi dar božji, in da ga hočeš pokvariti, ne bil bi ti svetoval onega; pa ti si me nalagal, zato zaslužiš, da te primem in te vržem vùn. Vedež reče in stori, ker je bil človek bojda železnih kostij.

2. Blagi Srečin.

V Lazini je živel kmet, ki je imel polne hleve živine, polne žitnice žita, polne skrinje denarja, polne shrambe blaga, ki pa ni imel nič usmiljenja v srcu. Dajal je na posodo, ali ne, da bi komu pomagal, ampak da bi sebi denar z obrestmi pomnožil. Dolžnikom je bil neusmiljen, poslom trd. Nihče ni ostal pri njem razùn pobožnega hlapca Srečina. Skopuh je bil velik, raje bi bil vragu dal svoje krvi ko siromaku privoščil vode. Tudi svoje otroke je izpodil po svetu, naj se uče živeti. Kmet je sedel pa doma, štel zlatake in srebrnjake, drobiž meril na četrtinke, pa smejal se, kakòr se smeja zastareli hudodelec, kader je iz-

vršil zopet hudobno dejanje. Srečin mu nekoč omeni, da vendar ni prav tako ravnati z otroci, da je to greh, in da ne bo sreče. Bogataš odgovori hlapcu: „Dokler je toliko mojega, kolikòr je, ne potrebujem nobene druge sreče; kar se pa greha tiče, imam toliko denarja, da ž njim pokrijem nebo in pekel; in če nisem zate — dé kmet zaničljivo — izberi si drugega gospodarja, takega, ki bo delal in stradal iz ljubezni do Boga, ki ga ni videti in prijeti“. Te bogoskrunske besede so Srečina hudo užalile. Popusti bogatega kmeta, ter gre drugam. Dokler je bil Srečin pri bogatem kmetu, vse je bilo dobro pri gospodarstvu, kakòr bi bil dobri ta hlapec zadrževal pravično kazen; odkar pa njega ni bilo, je nesreča porivala nesrečo. Vihar polomi in podre kmetova poslopja, povodenj mu zasuje žitna polja, utrga se hrib ponoči, ter pokoplje kmeta in vse njegovo gospodarstvo. Drugo jutro so gledali grmade prsti in kamenja. Prst je deževje izpralo, kamen voda odnesla, in kraj je zdaj kakor bi bil izgorel. Ne dobiš ga, da bi šel ponoči mimo „kmetovega“.

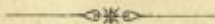

3. Srečni ljudje.

V Blažini je stalo pet hiš, ter je bilo pet gospodarjev in pet gospodinj. Imeli so polja in živine in vsega potrebnega. Hleb kruha je bil zmeraj na mizi. Bili so pa tudi ljudje po tem. Dasiravno je bila cerkev tri ure daleč, vsi posli in vsi domači, ki so mogli, in ki so bili zdravi, so opravljali nedeljsko dolžnost.

Res se je bil eden prevzel, ter jel trditi, da le toliko ima, kolikòr sam pridelava. Ali pozimi pride valina, ter mu odnese rodovitno prst, polomi drevje, potare poslopja, uniči živino, in samega so težko izkopali izpod snega. To ga je izmodrilo in podučilo, da ni vse delo njegovih rok. Sosedov vsakimu je nekaj dal, da si je s časom opomogel. Potem je tudi on rad v cerkev hodil. Iz vse vasi le ena ni hodila ob nedeljah k maši. Ta je bila stara mamica, pri 80 letih. Zato je pa doma molila po tri očenaše. Gospod, preskrbni dušni pastir, slišijo, da starica ne hodi v cerkev, da je še dosti pri močeh, in da omoli samo po tri očenaše. Gospod

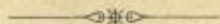
ji poroče, da ima v nedeljo v cerkev priti, in po maši pri njih se oglasiti. Ženica uboga, in pride k službi božji v nedeljo, dasiravno je bilo grdo vreme in slaba pot. — Gospod ji reko, da ima premalo gorečnosti za čast božjo, ter jo vprašajo, koliko je danes izmolila spotoma in v cerkvi, Mamica pravi: „Po poti sem gledala, kam čem stopiti, v cerkvi sem izmolila pa tri očenaše“. Gospod se čudijo. Ženica pa odgovori: „Gospod, vsaka reč ima svoje. Vse je na tem, kje, kedaj, kako se moli. Pri moji starosti, v naši dragi, ob taki hoji, v takem vremenu, so trije očenaši, prav moljeni, več vredni, kakor vse molitve vseh Blažinčanov skupaj“. Gospod dvoje, da bi bilo tako res. Ženica dvigne razpeti dežnik, in dežnik v zraku obstane. Zdaj so verjeli gospod in ljudje, koliko so vredni starice trije očenaši.

4. Najboljša molitev.

V Mojstrici je bil reven deček, ki je koze pasel. Bil je lepo vzrejen in zelo

pobožen. Molil je pred vsakim znamenjem, pred vsakim križem, pred vsako podobo: očenaš. Molil je pa takole. Uzel je klobuk, izza klobuka tri rože, utrgane v gozdu, dejal jih notri, pa molil vanje v klobuk. Pri vsakem očenašu je vzrasla ena roža. To je delal, da je bil klobuk poln, potlej ga je izpraznil pred znamenjem ali pred križem ali pred podobo, pa dejal: „To dajem pa dušam v vicah“, in na to je videl, kako so se duše v vicah takorekoč trgale za njegove rože. Nekoč pove to puščavniku tistega kraja, a ta mu reče, da ve še boljšo molitev za duše v vicah. Deček se je nauči, pa jo govori, kakor je delal popredi, toda rože se niso množile, zmeraj so bile tri, in nič več, naj je še tolikrat iznovič začel. Gre k puščavniku. pa mu pove, da po tisti molitvi rože ne rastejo. Pobožni mož mu nato svetuje, naj le moli svoj stari očenaš. Deček res tako stori, in rože so se res množile, ljudje pa so izvedeli, da je očenaš najboljša molitev.

5. Najboljše vreme.

V Topolini je živel vrli možak, Marko. Odkritosrčen je bil, nikdar se ni lagal, tudi v šali ni grobo govoril, kakor mnogi drugi, ki menijo povedati kaj smešnega. Če je kdo rekel: „to je pasje vreme“, ali kaj takega, to je dejal on vselej: „to je najboljše vreme“, in po pravici je govoril, zakaj vreme je od Boga, in kar je od Boga, je dobro. Marko umrje, kakor mora vsaki, umrl pa je mirno.

Sosedje so ga hodili kropit. Postarniši so molili pri mrliču tudi rožni venec. Nekaj mlajših pa se ponudi, da bodo tudi ponoči pri njem bdeli. Da bi jim ne bil dolgi čas, so vmes pili in jeli, in nazadnje se porazgostobe sedijo. Eden pravi: „Rad bi vedel, kakošno vreme ima zdaj Marko, ki si ga je zmeraj hvalil“. Ni še izgovoril — sede Marko na odru, pa odgovori: „Najboljše vreme;“ in spet leže.

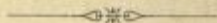
Čuvaji se zgroze, nihče ne mara biti pri Marku, vsi beže k gospodu, in povedo jim, kaj je bilo. Gospod jim odgovore: „Marko je govoril resnico: v nebesih je zmeraj najlepše vreme“.

6. S. Peter in njegovi sestri

Sveti Peter je imel dve sestri: eno večo, eno manjšo. Manjša je šla v samostan, in tega je bil Peter zelo vesel; zato je hotel pregovoriti tudi večo, da bi bila nuna. Ta pa je rekla: „omogućila se bom“. — S. Peter je šel po svetu; najde Gospoda, hodi za njim, in naposled prelije zanj svojo kri. Pride v nebesa, in tu — kakor je vsakemu znano — ga postavi Bog vratarja pri vratih nebeških. —

Bog mu reče nekega dne: „Peter! Danes pa vrata odpri kolikòr moreš široko. Stebre in podboje ovenčaj, in pred vrata postavi vse lepotine, ker danes pride zaslužna duša“. — Peter si misli: „To je gotovo duša moje manjše sestre, ter napravi, kakòr mu je Bog rekel. Ko so bila vrata nebeška odprta na stežaj, od izunaj lepo okičena, glej, kedo prihaja? Duša večje sestre, ki je pustila otroke na zemlji, in ki bridko jokajo za svojo materjo. Peter se zelo čudi, in še bolj se čudi, ko vidi, da odkazuje Bog duši večje sestre posebno imeniten sedež. Misli si

s. Peter: „Kolikih priprav bo še le treba kader pride duša manjše moje sestre?“ — Ne trpi dolgo, pa reče Bog Petru: „Peter, danes pa vrata nebeška malo odmekni, prav malo“. Peter misli: „Kedo bo pač ta?“ V tem pride duša manjše sestre, ki se je morala težavno preriti skozi vrata, tako da jo je prav bolelo, ter je dobila neznatno mesto. — S. Peter je sklepal iz tega, da stan sam še ne stori, če pride človek v nebesa in kako.

7. S. Petra mati.

Mati s. Petra je bila huda in skopa žena, nikomur ni nič privoščila, in nikomur nič dobrega storila. Le enkrat je nekaj dobrega storila, ko je salato prala, in ji voda perjice odnese, in ko je dejala: „No, plavaj v imenu božjem“, ali drugič kaj takega ni ne rekla ne storila. — Na koncu umrje, in s. Peter bi jo bil imel rad pri sebi v nebesih. Bog se obotavlja, in pravi: „Če pride ona, pridejo vse“.

Peter pa le moléduje pri Bogu, da je bil vže siten. Bog se da preprostiti, reče pa: „Tvoja mati le ene reči ni zase ohranila, to je eno perjiče salate, katero ji je voda odnesla. Če moreš njeno dušo s tem perjičem v nebesa privleči, bodi v nebesih.“ — S. Peter reče svoje matere duši, naj se prime za perjiče, in naj se dobro drži, da jo potegne v nebesa. Mati se prime, Péter vleče, in videti je bilo, da pojde. Pa blizu je bilo še več duš, ki same niso mogle v nebesa, tudi te se primejo perjiča. V Petrovi materi se vzbudi stari jal, ter jame duše otresati, in ko le trese, pretrga se perjiče, in pala je dolù, in ni smela v nebesa.

8. Jakobovi piščanci.

V dolini Lojtež na Tirolskem, malo v stran od Izare, ko so tam prebivali še Slovenci, sta živela pobožna zakonska. Imela sta vsega, le ne zaroda. Zato se objubita na slovečo božjo pot k s. Jakobu st. v Kompostelji. Res se jima iz-

polni želja. Obljubo izpolniti sta pa le odlagala, da jima je bil sin vže v mladeniških letih. Šele zdaj se napravita sè sinom na božjo pot. V neki krčmi na Španskem prenočujeta. Krčmarjeva hči hoče mladeniča izvabiti, ali on se ne da. Zato se deklina maščuje nad njim. V sukno mu utakne srebrno žlico. Gredo naprej, kar prihite za njimi biriči, ter jih jamejo preiskovati, češ, da so ukrali srebrno žlico, in res jo najdejo pri sinu. Ženo jih nazaj, na sodbo. Mladenič zatrjuje, da je nedolžen, ali nihče ne verjame tujcem. Prepričanega tatu je čakala takrat smrt na vešalih. In tako so starišem obesili sina Jakoba. Šla sta, da bi se zahvaljevala svetniku, a zdaj sta prišla, da žalujeta in jokata. Nazaj grede morata mimo vešališča, kjer je še visel njijun sin. Gledata ga užaljena, in sin odpre oči, pa reče: „Še živim, nič me ne boli“. Hitita v mesto pred sodnika, povesta, ter ga prosita, naj da sina sneti. Sodnik je sedel pri kosilu, z gospodo obiral pečena piščeta. Nato reče sodnik: „Obešenec toliko živi, kolikòr ta piščeta“. Na, piščeta ožive in odlete. Sodnik in gosti ostrme. Brž da sina odvezati in starišem

vrniti. Prašajo mladeniča, kako je mogel živeti. Odgovori: „Prišel je stari mož, stopil pod me, da sem stal na njegovih ramah“. Zdaj se gredo res zahvalit. Ko vidi mladenič podobo s. Jakoba, svojega patrona, vzklikne: „Prav tale je bil“. Hvaležni se vračajo v domovino. V znamenje tega, postavijo kapelo, posvečeno s. Jakobu, in na steni je ta dogodba naslikana, kakor tudi na stropu župne cerkve s. Jakoba v Inomostu.

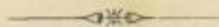
9. Lačni Bogec.

Ubogi deček je imel hudobno mačeho. Zmeraj je ž njim grdo ravnala. Otrok se ni pritoževal, vse je potrpel. Tolažil se je, in vesel je bil, če je mogel v bližnji cerkvi samostanski streči pri s. maši. Častiti očetje so opazili, da je deček pameten in dober; izvedeli so tudi, kako trdo mu je doma, zato mu predstojnik ponudi, naj pride v samostan, in tu ostane. Deček ni slišal nič prijaznišega; vesel pove

mačehi, ter jo prosi, naj mu dovoli biti v samostanu. Rada mu dovoli to, mačeha; poveže mu sveženj, ter ga hitro odslovi. Tim prijazniše je bil deček vzprejet v samostanu. Opraviti so mu dajali v hiši in v cerkvi. Nekega dne mu reče predstojnik, naj nese pod streho spraviti nekaj odej. Deček stori. V kotu pa zagleda staro razpelo, oprášeno, prevlečeno s pajčinami. Precej jame snažiti križ. „O ti, Bogec, koliko let si bil tukaj! Vse te je pozabilo. Kako si suh, lačen, suhe roke, suhe noge! Čakaj, pomagal ti bom“.

Opoldne je. Kuhar je pripravil vže kosilo, dečku ga je dal v loncu. Deček uzame lonec, gre ž njim pod streho, pa začneta jesti z Bogcem. „Žlica meni, žlica tebi“, je dejal deček, pa je jel sam in pital Bogca. Bogec je jedel. Na koncu pravi deček Bogcu: „Vidiš, zdaj nisi več tako lačen, noge so močnejše, roke debeliše. Jutri jeva zopet skupaj“. — Tako je bilo drugi dan in še veliko dnij. Bogec se je debelil, deček sušil, da mu je bila obleka ohlapna. Očetje so to zapazili, dejali so: Otroka dobro hranimo, kako to, da so ga kosti?“ Predstojnik reče kuharju: „Kaj

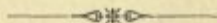
pa naš dobri deček? kako da je tako lačen videti? ali ne dobi dosti?" Kuhar pravi: „Deček ne je pred menoj. Hrano nos pod streho, lonec prinese vsakrat prazen nazaj“. Predstojnik je radoven, zato gre drugi dan tihoma za dečkom pod streho, ter ga opazuje. Vidi pa dečka sedečega zraven razpela (Bogca), in govorečega: „Žlica meni, žlica tebi“. In Bogec je jedel. Po kosilu oprašuje predstojnik dečka, in deček mu pripoveduje. Na to dene predstojnik: „Ko jutri poneseš Bogcu jesti, poprosi ga tako-le: „Ljubi Bogec! Dolgo te vže živim. Enkrat pa ti mene povabi na kosilo in o. predstojnika“. Deček obljubi, da bo. — Ko drugi dan deček Bogca nasiti, poprosi, kakòr je slišal. Bogec odgovori: „Pa bodi, kakòr želiš. Reči očetu predstojniku, naj služijo s. daritev jutri okolu opoludne, in ti se obhajaj, ker jutri sta obadva povabljeni na kosilo. — O. predstojnik stori, kakòr je od dečka izvedel. Mašuje okolu poludne, in obhaja dečka, ko pa stopa od altarja, se zgrudi mrtev, takoisto deček z mašno knjigo. — Povabljeni sta bila na kosilo k Bogu v nebesa.

10. Prešerni kmet.

Koren je bil človek, ki „ni dobro storil“, kakòr pravijo. Zmeraj je hotel več vedeti, kakòr njegov oče in stari oče, ki sta bila najbogatiša v soseski. Dejal je, da ima sam več v peti, ko vsi župljani v glavi. Bral je časnike. Sè župnikom se je pravdal; ženi je rekel, da pridigo lahko tiskano bere, moli pa lahko povsodi. Trdil je, da ni duhov, ne dobrih, ne hudih, da vse samo raste, in da Bog nima časa skrbeti za vsakega črva, kar se tudi ne spodobi za tolikega Gospoda. Norčeval se je sè vsim, kar je bilo norčavo in ne. — Pride božič; odbije dvanajst. Čas, ko drugi bde, ta čas Koren spi; namestu v cerkev, je šel v hlev; mislil si je: „Bog je ležal med voličkom in osličkom, bom pa še jaz pri sivčku in erjavčku“. Leže, zadremlje pa se mu zazdi, da sliši, kako pravi sivček: „Ti, prijatelj, Koren se mi smili; danes osem dnij ga popeljeva na pokopališče“. Erjavček pravi: „Škoda ga je res; dobro naju je krmil, udaril pa nikoli“. „Čakajta!“ pravi Koren sam pri sebi: „vidva me vže

ne povlečeta v jamo“. Drugo jutro proda Koren oba vola mesarju v slepo ceno. Nenadoma se pokaže goveja kuga. Živina je kar cepala, da so bili ljudje hudo prestrašeni. V celi soseski ni bilo rogate glave razun mesarjevih volov. Koren je zdravilil bolno živino, a sè vso svojo pametjo ni opravil ničesar. Nazadnje je obolel še sam, pa umrl, kakòr sta si pravila vola. Ker ni bilo druge živine, moral je mesar zapreči, in tako sta Korena res na pokopališče vozila vola Korenova. — Mati so dejali, da Bog kaznuje prešerneže, ki hočejo vse sami vedeti, in vse delati brez Boga.

11. Kaj se godi božični večer.

V Ločju so sedeli v krčmi trije malopridneži, pravi potepuhi in zanikarneži. Taki ljudje ne znajo, ko pijančevati, žreti, prepirati se, zmerjati, kleti, rotiti se. Taka je vsa njih omika, tako vse njih veselje. Bilo je, kakor pravijo: angel joče, a vrag

krohoče. Krčmarica, dobra žena, jih opominja, pa se ji smejó; pusti jih, ter gre od takih lopežev. Krčmarju ni povšečno tako čeljustanje, vendar jih resno prenaša, ali zadnjič odločno pove. „Nocoj je božič!“ Nato se izdere največi: „Kaj mi mari božiča!“ Božič sim, božič tja! Božič je voda vino, in taki božič bodi vsako noč! Govore in brbljajo to in ono. Dolgež čaka dvanajste ure. Začne biti, on pa vùn z vrčem na studenec. Onadva poslušata; in nekaj tesno jima prihaja. Zdaj slišita pri studencu glasni žvižeg, na to smrtni krik, potlej grdi krohot, in ropot razbitega vrča. Zdaj sta bila trezna. Vsi trije stopijo k vratam, odpro, in vidijo razbrzdanca pri studencu mrtvega, zavitega vratu, črnih in ožganih usti, kakòr bi bil pil raztopljeno železo. — V tem pride v hišo Anica z mamó, praviti ati, kaj je videla. „Ata, to je bilo lepo! Gledala sem skozi okno; mislila sem, kako zebe Mikovo Tónico. Poslušam, ata, kaj slišim? Petje! o tako lepo petje! Peli so skvorjanci, kosi, tašice, lisčeki, cizeki, še moj kanarec jih je poslušal. Zdaj pridrče sani, spredaj uprežena dva srebrna jelena, v saneh suhi mož z

belo brado, skrižanih rok, zraven gospa, mama, tako lepa gospa, kakòr tista v cerkvi, pa fantka je držala, sirotka, slabo oblečenega, tako lepega, kakòr angelčka. Strašno hitro so se sankali, vse se je svetilo, po samih zvezdah so leteli, zeblo jih je, mene je tudi. Mama, kaj ne, da pojdemo v cerkev? — Pivca odideta molče. Gospodar in gospodinja pa se napravita v cerkev z dekletcem k polnočnici. Pevci zapoje: „Slava na višavah“, dekletce de: „Ata, tički so peli še lepše.“ Služba božja je na povzdigovanju. Zdaj dene otrok materi: „Mama! ali jih vidite? tam gori so, vsi trije! Oh mama, pustite, da grem tja k njim!“ — Ko prideta stariša domov, položi mati mrtvega otroka.

12. Roparji na Brdišču.

To je bilo še takrat, ko so fante v vojake lovili. Mnogi so ušli, mnogi tudi ne. Begunci so se klatili po hribih, po gozdih, prenočevali v nezdravih brlogih. Dokler so domači za nje vedeli, so jih preskrbljevali s hrano, ali velikrat zavoljo stražnikov niso mogli do njih, in takrat so

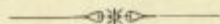
begunci živeli ob koreninah in zeliščih in hudo lačevali. Stražniki so jim bili zmeraj za petami, begunci zmeraj bolj v stiski, ker so se morali umikati. Da tako življenje ni bilo „nikomur podobno“, da so v goščavah podivjali, in sami se izprevrgli v strah poštenim, da so krali, ropali, morili, to je umevno. Take zavržene imamo pred seboj, vseh 33. Med tem je bil tudi Grmakov Janez, poglavar tolovajski. Noč in dan je mati jokala po njem, ki je s tovariši pošastil po Brdišču. Bog ji da misel, naj poišče svojega razbojskega sina. Napoti se, in najde ga, toda zavrženi sin jo pahne od sebe, ter zapove drugim, naj jo odstranijo. Kjer so jo pustili, tam pade mati na kolena, joka in moli vso noč, da bi se ji sin izpreobrnil. — Na drugi strani Brdišča, v Dragi, so imeli roparji vogljarno. Nobenemu se še sanjalo ni, da bi ti ne bili pošteni ljudje. Vsi so menili, da so preprični ljudje, ki si trdo kruh služijo. Le to je ljudi nekoliko motilo, da ti premalo žgo, in da je le semtrtja koga videti okolu cerkve v Mlačju. — Nekoč gre krčmarjeva dekla iz bližnje vasi Drinje v cerkev. Ustala pa je prezgodaj, ob 1., ker se ji

je ustavila ura. Pri vogljarski koči sliši uro biti, v zvoniku, in ker je jelo deževati, stopi v kočo. V ti koči je podnevu ogljar prodajal les in oglje, ter je — pošteni jak med poštenimi — tudi ponoči ni zaklepal. Dekla sede na klop, ter hoče zadremati. Zdaj sliši govorjenje, kakòr bi prihajalo izpod tal. Pridržuje sapo, posluša natanko. Prišli so roparji domov, z nagrabljenim in naropanim, posedli in poplegli, prešteli denar, pregledali blago, ocenili, prisodili, nato so jeli piti, pripovedovati si grdobna dela : kàko je ta prosil, kàko starka ječala, kako grajščakova hči grdo pogledala, ko je čutila žezezo v srcu, pa nič rekla. Glavar pravi : „Jaz pa zvonarim blizu cerkve, in pa obogatel bom. Napravil sem kočo blizu župnika. Nekdaj sem bil v Ljubljani pri zvonarju za hlapca, vem nekaj tega. Župnik je prišel gledat, poizvedovat. Izvedel sem pa jaz. Naročil je zvon, no, lil ga bom, a ulil ne, čemu? dobim celega. Premožnih starišev je, gospod. Zidati misli cerkev. Cerkvenega denarja je čez 20.000, a vse je dobro spravljeno, pri drugih. Zato bom zvonaril dotlej. Kader mi bo pomagal najbolje, obdarovan bo naj-

lepše. Zvon bo zvonil, a župniku, in plačan bo, kakòr bi ga plačeval sam rimski cesar“. Hlapec hoče iti v kočo, glavar pa mu zapove na posteljo: „Ne boš za rabo, če boš drven, počij se“.

Dekla si skoro ni upala dihati. Tiho plazi vùn, tiho dalje, nazaj, k županu, ter pové, kar je slišala. Župan oglasi dalje, in še tisti dopoldan mrgoli vojaka okolu Brdišča, kakòr mravelj. Glavar Janez je ravno tovarišem pripovedoval, kaj se mu je nòcoj sanjalo: da so jim bile vsem glave odsekane, a glavo so bile črne, izgorjene, plameni so švigali iz njih. „V oblakih se prikaže glava Janeza Krstnika, mojega patrona, vsa krvava, in solze so kapljale na naše glave, in te solze so gasilе ogenj v naših glavah. Za take oslarije nič ne dajem. Junaki pijmo! in danes mirujmo. Ni nam treba muhloviti.“— Hlapca prisopihata zdaj od obeh strani, ter pravita da je šum oboroženih ljudij na obeh straneh. Roparji pregledajo vse, poizkusijo vse, ali hitro se prepíčajo, da tu je zastonj vsaki odpor. Dado se poloviti in mirno povezati. Bili so vsi hitro obsojeni in obglavljeni na mestu njih stékališča, na Brdišču.

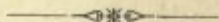
Glavarja Janeza glave niso hoteli pokopati, čes, da ni vredna. Ponoči se prikaže Janez župniku, pa reče: „Molitev moje matere mi dopušča, da Vas prosim: pokopljite mojo glavo, in povejte, da odsekanih glav ni metati na tla, ker je v glavi še nekaj časa življenje, in strašno čuti“. — V ondotnem kraju nihče nikogar ne udari po glavi. Čeravno se večkrat sporeko, ne stepo se vendar ne.

13. Grdi pastir.

Greben je velika in dobra planina. Simkaj so gonili govedo, da se je paslo, prenočevalo pa v stajah. Za to so pa najemali pastirje, da so varovali žival. Kmetič je imel tudi nekaj živinice, a ne denarja, da bi plačal govedarja, zato mu obljubi polovico prireje, če bo skrbno pasel in varoval. Pastir obljubi, a misli si svoje. Poletu se zgodi, da je palo to ali ono živinče in se poškodilo. Nato je poslal pastir dečka h kmetu nesrečo povedat, in tako je

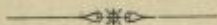
bilo treba govedo ubiti. To je veselilo pastirja, ker mu je neslo. Taki dogajaji pa niso bili pogostni, zato jih je jel pastir sam množiti in „srečo“ porivati. Na koncu poletja pa samemu izpoddrkne, da se zvrne v brezdno in ubije. Stare ženice so pripovedovale, da je moral vse skale oblizati, kodèr je popredi gonil živino, kar ga je silno peklo; da je moral debelo skalovje valiti navzgor, ki mu je na vrhu ušlo, in potlej delo na novo začenjati. Včasih so ga bojda slišali, da je silno stokal, potem pa se neizmerno krohotal, kakòr je stokala živina in se on smejal, ko se je pobijala po skalovju.

14. Pogrezli travnik.

Gostičarji so imeli nekdam lepa posestva, sicer ne prevelika, ali dosti obilna za eno gospodarstvo. Njih polja in travniki so mejili sè Savo, ki je tekla tam pri Klečah. Sosed kupi od soseda travnik, ker se je držal njegove njive, pa bi bil rad oboje na enem imel. Napravita kup,

kajpada, pri vinu. Bila sta oba vinjena, ali vsaj sosed se je delal prav vinskega. — Drugi dan prodalec poišče denar, prešteje, ga, pa najde, da manjka več ko polovice izgovorjenega denarja. Kupec pravi, da je vse plačal, prodalec da ne; beseda da besedo, oba gresta pred sodnika, ki jima svetuje, naj si najameta vsaki svojega branitelja. Storitja, ali zdaj se je pravda še le vlekla. Med tem prodalec ni smel kositi, ter je tudi ostalo kupovino zapravdal. Nekoč se srečata nasprotnika. Prodalec se odkrije, vzdigne roko, pa dene: „Bog mi je priča, da nisem dobil vse kupovine. Če je travnik tvoj, naj ti ga Sava odnese“. Nasprotnik reče: „Travnik je moj, in noben bog mi ga ne uzame“. Pravda še ni bila končana, travnik pa vže: vsega je voda izmlela in prst odnesla — travnik in njivo. To se vidi še zdaj.

15. Prestavljen mejnik.

Med Zalogom in Podgradom so slišali ljudje, ki so se pozno ponoči vračali

domov iz Ljubljane, večkrat glas: „Kam čem dejati? Kam čem dejati?“ To je bilo sploh znano. Zato si nihče ni upal ponoči ondot hoditi. Gre pa iz Ljubljane nekoč možiček, ki so mu rekli „dobrovoljček“; so ga radi imeli v vasi. V Ljubljani je bil pri sinu, in ker se je advent vže končaval, stopi v cerkev k frančiškanom, ki radi postrežejo, siromakom, pa opravi svojo pobožnost. Domov grede si ga privošči po pameti, kakòr bi rekli, ne preveč ne premalo. Ko gre todi, sliši glas: „Kam čem dejati?“ In drugič se sliši še bolj zategnjeno: „Kam čem dejati?“ Mož dobrovoljno odgovori: „I, pa tako neumno prašaš. Deni, kjer si uzel!“ ter gre svojo pot. Noč je bila temna, mesec ni svetil, mož zajde s poti. Kar mu reče nekdo: „Priatelj, drži se gori na desno; tu pojdeš v Savo, gori je pot. Moram ti povedati, da sem ti hvaležen, ker si me rešil. Vže veliko let prenašam mejnik, ker ga pred smrtjo nisem popravil. Nihče mi ni hotel odgovoriti, ti si mi. Zahvaljam se ti.“ Posveti se; mož pa vidi, da je stal pedenj od globoke krnice.

16. Koseča ženska.

Na travnikih okolu Borjancev so videli večkrat žensko, ki je bila vže umrla, a vendar kosit hodila na sosedov travnik. Ljudje to povedo sosedu, in ta se sam prepriča. Na to pa gre k gospodu, pa jim pove, kako je, ter vpraša, kaj bi mu bilo storiti. Gospod mu reko: „Najpreje sam sebe očisti greha, in pomisli, kò bi bilo kaj tujega pri tvoji hiši. Gre in stori. Ko pride ženska spet kosit, vpraša jo sosed, čemu to dela, in česa potrebuje. Ženska odgovori: „Živa sem hodila na tvoj travnik skrivaj kosit, toliko in toliko let. Zdaj pa ti isto toliko let na mojem kósi“. Zraven sta bila rajne žene hči in sin. Ko slišita materin odgovor, hči omedli, sin pa reče sosedu: „Mati so iz neprave ljubezni do naju krivo delali. Storite, sosed, kakòr so rekli, in pa še dalje sezite, da bo krivica poravnana in mati rešeni“.

Sosed je delal, kakòr mu je bilo rečeno, in hči je kosca še vzpodbujala, naj le še mahne, da bo več. Od one dobe niso več videli, da bi bila ženska kosit hodila.

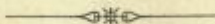

17. Lajnar.

Če prideš v Klanec (na Hrvaškem) od Obračka dalje gori, vidiš ob desni, kakor nekako stajo, napol z opeko pokrito, napol sè slamo. Pravijo ji „kolodvor“, a nekdanj je bila lepa pristava. Bila je Andraš Kiparjeva. Bil je Kipar doma s Kranjskega, tam bolj od gorenje strani, ter je zašel po delu v sosedno deželo. Delal je, kar je bilo, tudi rezaril je. Najzadnje se je naveličal tudi tega, pa si je kupil lajno. Vrtil je celi dan, in kader je bil semenj, takrat ni bilo slabo, ker hrvaški kmeti (sami si pravijo „muži“) ne slišijo pogostoma dideljđaj. Le to grdo navado je imel Andraš, da ni mogel govoriti brez hudiča; pri vsaki drugi besedi mu je bil na jeziku. Pametniši so mu rekli, da tako govoriti ni lepo, da se da tudi drugače kaj povedati, toda Andraš je hudičil naprej. V takem si je kupil od pijanega „muža“ nekaj selišča, sezidal si hišo, ter jo spravil lepo pod streho, pod katero je menil mirno živeti. Kaj še! Ko se dobro udomi, pride mu v hišo črni gospod stanovat. Andraš

je bil samec; za to ni dosti prašal gospoda: „od kod si?“ Gospod je bil prijazen, dober za pogovor; v kratkem sta si bila dobra. Gospod je bil neznanski vesel, če je Andraš zahudičil, Andraš pa tudi, če mu jo je potrdil gospod. Tako je bilo od začetka; pozneje pa tudi Andrašu ni bilo voščeče, da ga je gospod za take besede le hvalil. Andraš sam ni dosti maral za cerkev, ali to se mu je zdelo čudno, da se je gospod segrozil, ko je slišal tako besedo. Rad bi se bil vže odkrižal sladkega črneža. Andraš je bolehal, a stregel si je sam. Denarja je imel precej; privoščil pa ni ne sebi, in drugim še manj. Andraš premišljuje; gospod pa mu pravi, naj bo pameten, naj varuje krajcarje, ker bo še dolgo živel, ter jih krvavo potreboval. Nekega večera je bilo Andrašu hudo, da je zaželel duhovnega. Črni gospod dene: „ni treba, ne more ti nič pomagati“. Andraš jame upiti, a kedo ga je slišal? ki je daleč! Drugo jutro najdejo Andraša zadavljenega, in bankovcev je imel polna usta in nos in ušesa. Pokopali ga niso kakor druge, ker niso našli nič božjega pri njem. Gospoda ni

bilo več videti. „Hudičeve“ hiše nobeden ni maral. Razpadala je, in zdaj so razpaline. — Povedal ti pa tega Klančanov nihče ne bo. Jaz sem našel nekje zapisano.

18. Zaslepljenje.

V Plačini je bil dečko, čvrst, lepo vzrasli dečak; rekli so mu „divjak“, ne toliko zato, ker je bil robot, ampak ker je rad divjačil, t. j. divjačino lovil. V nedeljo, ko gre dečko iz cerkve, stopi h gostilničarju, pa si privošči par meric. To ga uname, da jame kazati svoje moštvo, kaj pa, kakor je vedel; rad se je glasil, udaril ob mizo, pa pridejal še hribovsko kletvino. Gostilničar, mož poštenjak, pravi nato: „Tako popivanje in ropotanje in pa tako govorjenje — v nedeljo — ne more nositi sreče. Naš „divjak“ se uzpne: „Jaz plačam, in pijem, kolikòr čem; kedo ima meni zapovedovati?“ Mračno je vže bilo, ko je odhajal domov. Če hočeš v Plačino, moraš po brvi črez potok, ponekodí je

globok, drugodí plitek. Dečko je tu, pri kraju potoka, hodi gori in dolú, išče brvi, ni je! Išče si pregaza, da bi potok prebredel, ker ne more najti brvi. Brodi, voda mu sega do prsi. Hoče naprej, h kraju, a stopa še globlje, pomika se nazaj, in vesel mora biti, da pride, kjer je stal. Možatost ga mine, veselje tudi, in iztreznil bi se bil, kó bi bil pijan. Tu stoji in zmrzuje, če tudi je o s. Jakobu. Kliče na pomoč, kriči, ali nihče ga ne sliši. Noč prehaja, celih šest ur vže stoji v mrzli vodi. Zdaj se spomni, da ima pri sebi škapulir. Potegne ga, poljubi ga, dan zazvoni, in kakór bi trenil, izprevidi, da stoji tik brvi. Od tega časa se več ni ponašal s popivanjem in kletjem.

19. Skačoča sekira.

V Drčini so „delali“ drva. Nekemu drvarju pa tisti dan ni hotelo iti nič kaj iz pod rok. Kakór je mahnil, ni bilo pravo, in širočka mu je uhajala zmeraj na stran.

Nejevoljen sede opoludne k tovarišem kosit, ter vrže sekiro v kot, rekoč: „Hudičeva sekira!“ Naenkrat se jame sekira gibati, premetavati, skakati, plesati, zaletavati, da je bilo drvarjev po pravici strah, in da so vsi pobegli. Ta, ki je bil zaklel, se strahu ni mogel geniti, in sekira je prav nanjega merila, kakor bi se hotela vanj usekati. Zdaj se spomni eden drvarjev, pa teče po blagoslovljene vode, in ž njo poškropi divjajoče železo.

Kakor bi bil odrezal, se sekira umiri. Drugega ni bilo, kakor da so drvarji videli zeleni dim in čutili hudi smrad. Drvar pa ni hotel sekire pobrati, češ, naj si jo, kedor hoče. Pobere jo prav neroden pomagáč, sekal je ž njo, in odslej je ta nerodnež delal najbolje. Nikdar ni izgrešil mahu, in nikoli je ni bilo treba ostriti, in pa tudi utrudil se ni, in tako si je mnogo prislužil. Ko je bil na smrtni postelji, so na vso moč pazili na sekiro, a ko je umrl, je pa niso mogli najti nikjer.

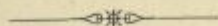
20. V cerkvi moli.

Vsaki ve, čemu je cerkev. V cerkev hodijo ljudje, „črni“ pa ne sme, in vendar bi rad vedel za vsakega. Zato se spravi „črni“ v lino, ali okno, da vidi, kaj delajo ljudje. Pred več sto letmi je bilo. V Grčevcu je bila služba božja, in ljudje so bili v cerkvi, nekteri so res molili, drugi se ozirali, tretji nasmehovali, četrti šepetali, peti dremali. „Hudi“ je sedel na oknu, in pridno zapisoval imena na volovsko kožo. Nazadnje mu je bila vže premajhina. Reže jo tu in tam, utakne parklje v prereze, ter jo razteguje, ker je bilo še vedno dosti neotesancev. Zapisati hoče pa tudi sosedovo Marico, na zadnji krajec. Marica je bila dobra, obnašala se je lepo, le na pete je hotela sestiti, ker je imela daleč hoditi. Hudi nategne kožo, da bi nanjo spravil tudi Dračnikovo Marico, a zdajci se mu koža pretrga, „hudi“ pade z okna, zakriči, pa zbeži, ker ga je bilo sram, morda pa tudi angel varuh ni pustil, da bi bil škodil Marici.

21. Ogoljufani „hudi“.

V Tujanicah je bil Levak, ki je rad posedal, kjer je videl kako znamenje, a kjer ga je bilo treba, doma, tam ga nisi videl. Zato je gospodarstvo nazadovalo. Ni bilo groša v žepu. Večkrat je dejal: „Hvaležen bi mu bil, ki bi mi zdaj pomagal, in ko bi bil sam vrag.“ Res stopi v hišo lepo oblečen človek, potrka Levaka na ramo, pa se ž njim pogovarja, kakor bi bila stara znanca. V pogovoru omeni Levak, da mu je treba semena kupiti. Precej mu ponudi tujec denarja, če mu Levak pusti polovico žetve. Levak je zadovoljen; zelenec mu da za seme, ker misli, da tako, polagoma, dobi Levaka v mreže. Levak obdela polje. Na polju je pšenica. — Čas žetve je tu. Ženicam reče kmet, naj pšenico sè srpom prežanjejo prav na sredi. Levak spravi zrnje, a strnje pusti zelencu: „Tu je tvoja polovica: glej, da ti je vrabci ne pojedó.“ Tujec se je držal grdo, ker je videl, da je osleparjen. Reče pa kmetu: „Drugo leto uzamem jaz góranjo polovico“... „Dobro“, pritrdi kmet. Vzpomlad pride. Levak ob-

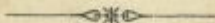
dela polje. Sadi pa podzemljice, peso, repo. Jeseni uzame kmet gomolje, a zelenemu tujcu ostane perje. Tako je bil zelenec drugič opeharjen. Od onega časa se jih rogač ogiblje, ter jim da mir, ker meni da so dosti pripravljeni zanj.

22. Ne straši.

Kamenski drvar je šel v gozd po drva, obložen z verigami in vrvmi. Na potu dojde ženico, ki je težko nosila košaro. Lahkomišljenec si misli: prehitijo jo, pojdi na drvo ob potu, pa štrbunkni dolu. Drvar spleza na drvo, in ko ženica mimo prisopiha, telebi drvar v grmovje, da je starica strahu pala in omedlela. Čez nekaj časa se ženica pobere, ter dalje koraca, prekrižavši se. — V štirinajstih dneh je bil sejem v Klancu. V tem trgu je samostan, obkoljen s pet sežnjevisokim zidom. Zavoljo večje varnosti imajo psa, hudega Cirpana, ki ga odklenejo ponoči in ob tržnih dnovih, in takrat v svojem okraju Cirpan ne trpi

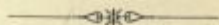
drugega psa. Trgovci porazstavijo blago okolu zidovja. Tudi drvar se napoti na sejem, da bi kupil dobro sekuro. Ustavi se pri železju, ter se pogaja za kos. Trgovec mu pravi, da je rekel zadnjo ceno. Drvar odgovarja: „Ni pes, da bi nekaj ne popustili,“ ter odhaja. — Prav ta čas, ko je drvar kupova, opazi Cirpan psa pritepenca na svojem dvorišču, pa hajd za njim. Bliskoma sta jo drvila. Naposled skoči pes tujec na sod, na zid, in ker blizu opazi odhajajočega drvarja, skoči drvarju na glavo, in ž njega na tla. Siromak drvar se zgrudi, do smrti prestrašen se križa, ter vidi le nekaj črnega leteti. Uzdignejo ga, in pravijo mu, da le preganjani pes si ga je naključno izbral za „sredstvo“, ker mu je bilo previsoko skakati z vrha na zemljo. Drvar pa tega ni verjel, ker precej mu je prišlo na misel, kako je on prestrašil ženico, ter je menil, da je bil sam peklenšček v pasji podobi. Doma preleži strah, in dolgo nikomúr ne črhne. Pozneje je povedal, ali da ni bil „zelenec“, tega si ni dal izgovoriti. — Strašil pa nikogár več ni.

23. Lobanja.

Gospodiča iz Prahove gresta v gostilno večerjat in zabavat se z igro. Pokopališče je odprto na obeh straneh, in ker jima je čreženj bliže, kreneta todi. Na potu najde eden lobanjo (mrtvaško glavo). Prešeren, kakor je bil, jo brene od sebe, ter reče: „Plešivka, kaj delaš napoto, ali pa z mano pojdi večerjat“. Gospodiča gresta smejoča se dalje. V gostilni sta dobre volje, govorita mnogo, pijeta in pojeta, in ko odvečerjata, sedeta v postransko sobo igrat, da bi bila bolj nemotjena. V igro vsema zamišljenima, preteče ura za uro hitro. Odbije enajst. Votlo nekdo potrka zdaj trikrat na vrata. Nihče se ne oglasi. Potrka drugič trikrat. Tudi zdaj ne gre nihče odpirat. Tako isto potrka tretjič, in ker se tudi zdaj ne zmenita, odpre nekdo vrata sam. In kedo stopi v sobo? Suho okostje. Gospodič izpozna lobanjo, ki jo je bil sunil na mirodvoru. Okostnik pravi zamolklo: „Na grobišču si me sunil, in povabil na večerjo. Tukaj sem. Povabim pa tudi jaz tebe.“

Danes meni, jutri tebi“. Reče in odide. Zdaj je bilo gospodiču strašno čudno pri srcu. V gostilni je bilo še nekaj ljudi, in med njimi stari vojak, pameten človek, ki je prehodil vse dežele. Tega popraša zdaj strahu osiveli gospodič, kaj je storiti. „Ali ste obljubili?“ „Nisem“. „Pojdite tjakaj, v grob položite dve blagoslovljeni šibi navzkriž. „Ne pridem tja“. „Morete, ker mrtvi hodijo, kakor so jih nosili“. Gospodiču grozno zveni po ušesih: „Povabljen na smrtno kosilo“. Hiti, kar more, ter prihiti na pokopališče, a tu zadene nesrečnež ob desko in pade. — Drugo jutro so ga našli sè šibama ali mrtvega zraven lobanje.

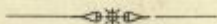

24. Mrtvaške sodbe.

Sloveča rodovina vitezev Mačskih je upeljala navado, da se je o vsakem njenem rajnem sodilo v franciskanski cerkvi v Boljcanu. Rajnika so nesli, preden so ga pokopali, v cerkvi, in duhovnik je moral

o njem govoriti dobro ali slabo, ali oboje, kakor je bilo res. Če je bilo več graje, ko hvale, to so krsto odprli, kropili mrliča z blagoslovljeno vodo, in molili za pokoj njegovi duši. Nekteri pa zadnjič niso bili zadovoljni z rajnim živim, pa so se patru skrivaj pritožili, kar je potem v govor uplel. Sorodniki in ostali žalujoči so popravljali rajnega krivice. In potakem je še vsaki opravičen obstal mrtvaško sodbo. Zadnji tega rodu je bil pa do podložnih samovoljen in trd in mnogotero krivičen. Gvardijan prosi govornika, naj preveč ne omenja slabe strani, ker rajni je bil dobrotnik samostanu, in tega mu Bog tudi ne pozabi. Pater obljubi, da ga če pokrivati s plaščem krščanske ljubezni. Stopi na leco, čudna sapa potegne, in govornik odkriva rajnega krivice in gnjusobe. Predstojnik potegne govornika za haljo. Pater se obrne, ter jame praviti o rajnem dobro, ali tega je bilo grozno malo. In zopet začne grmeti: „Kamenito srce je imel! Nikomúr ni bil usmiljen! Kamenito srce ima! in kamen je! Prepričajte se, in našli bote kamen, zakaj dušo in telo sta mu je odnešena v peklo!“ Poslušalci so bili nejevoljni in

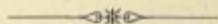
prestrašeni. Porivajo se h krsti, vzdignejo pokrov, in — o groza — v krsti najdejo dolg črn kamen, in nič drugega. — Pater je pozneje pripovedoval, da tista sapa mu je vsepoprejšnje misli odpihnila kakor pleve, ter mu glavo napolnila z drugimi.

25. Nedeljski lovec.

V Kovinski dolini je imel lovec Jarnej svojo lepo hišo, vrt, polje, skrbno ženo, dobre otroke. Najraje je hodil na lov v nedeljo, dasiravno mu je žena odgovarjala. Divjačine je bilo dosti, prihajala mu je tudi na strel, a nobenkrat nič ne zadene. Celi 'dopoludne streljati, pa nič ne zadeti, to ga ujezi, ter pravi: „Sam vrag mora tu biti“. Kakór reče, stoji poleg njega drugi lovec z rdečim [peresom za klobukom, ter ga upraša: „Kaj praviš?“ „Naredi, da kaj zadenem“. „Drugega nič? To je lahko, če storiš, kar ti porečem, gotovo zadeneš vsakrat“. „Kaj takega?“ „Tam v Kovinju stoji romarska cerkev,

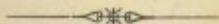
blizu je križ, o povzdigovanju pa strelj vanj; dam ti znamenje“. Kovinski lovec se ozre in ozira, pa zagleda lovca pri cerkvi, uro oddaljeni. Tuji lovec mahne s klobukom, Kovinski strelj, zadene, a zdajci sliši velik krohot. Ne dolgo zatem upijejo Kovinci: „Gori, gori!“ Gorela je lovčeva hiša, do tal, sé ženo in otroci, z denarjem in žitom in živino. Dasiravno so ljudje skupaj grnili, pridno gasili, in ni bilo vetru, vendar niso mogli rešiti ničesar. Lovec je izginil, in nihče ne ve povedati, kam; to dogodbo ti pa povedo.

26. Čudni vodnik.

V Srebrini je bil bogat rudnik; kopalj so veliko zlata, a največ srebra. To se ve, da so kopači mnogo zaslužili, a to jih je zavelo, da so mnogi razuzdano živeli, in s tem so preganjali blagoslov božji iz jam. Nekoč se jih zbere 30 rudokopov, ter grede razsajaje domov. Menihu uzamejo plašč, češ, da bodo odeli Odrešenika na križu. Na potu najdejo kamen, v starih časih malika, pa ga jamejo krščevati,

okolu njega skakati, kakor nekdanj grdi Israelci okolu zatega teleta. Jeli so in pili, kar so mogli, in na podplate si mlince vezali. Prebivalci niso mogli braniti, ker so imeli kopači orodje pri sebi, in pijani so bili. Domov gredočim se pridruži še neki drugi, tudi kopač, a ne iz njih družbe. Ta je rajal in skakal in ukal in erjul še huje od drugih. Na razhodu jim novi tovariš tako zauka, da se hitro iztreznijo, in nato dá vsakemu roko. Vsakega je nekam zapeklo, a mislil je, da mu je roko prehudo stisnil. — Drugo jutro se zbero pri rudniku, pa si kažejo ožgane dlani. „Vidiš jo, kakor bi mi bil hudič v roko segel“, pravi eden. „Tim bolje, ni se nam ga bati, ker v roke si segajo le prijatelji“, govori drugi, ostali pa se krohočejo. Gredo v jamo. Zdaj se rudnik potrese, jama zasuje. Ker jih na večer ni domov, gredo jih drugi dan iskat, jamejo jih izkopavati. Šesti dan jih izkopljejo 5, in še ti so imeli podplate v ustih. Drugih niso mogli dobiti. Iz jame je tekel 25 dni krvav potok. — Kopali so še dalje po rudi, ali nobene več niso mogli dobiti.

37. Ne ve.

Bil je deček, Darin so mu rekli. V šoli je bil zmeraj prvi, vselej je dobil darilo, včasih dve, tri. Znal je vso slovnico, zgodovino, zemljopisje, številoslovje, učitelj sam je bil velikokrat v zadregi. Vsaki ga je hvalil, in knjig je imel celo skladnico. — Slavica, sosedovo dekle, je zahajalo večkrat k Darinu, da je igrala z njim. Ni bilo tako nadarjeno in učeno od Darina, a bilo je krotko, prijazno pobožno. Molila je vsako jutro, vsaki večer, za stariše, pa tudi za učiteljico.

Od začetka se je Darin rad družil sè Slavico; a ko je imel on vže pet daril, Slavica nobenega, ko je opazil, da več ve od nje, da Slavica ni preveč bistrournna, jel je premišljati, če je lepo, da se peča s tako prismodo; zato jo je hotel poizkusiti. Nekega dne mu Slavica pokaže knjigo podobnico, ki jo je dobila od botre; bila je vsa vesela, ne tako Darin; ta je dejal, da zanj so resni nauki, a ne take otročarije. „Če mi poveš, kako se navadni zlomek izpremeni v desetni, potem le še

pridi“; tako je rekel mali učenjak Darin nevednežki Slavici. Slavica ga čudno gleda; zadnjič upraša: „Ali si kaj zlomil, Darin?“ Darin se nasmeja odvažno, pa dene: „Zdelo se mi je, kaj si v številoslovju, a povej mi: v čem se razločuje glavni stavek od postranskega?“ Slavica: „To so nam res pravili v šoli; zdaj pa . . . zdaj mi ni jasno.“ Darin: „Dobro govoriš. Veš, kedaj je bil postavljen Rim?“ Slavica: „A pojdi! čemu tako prašaš? Mi beremo zgodbe sv. pisma“. Darin: „Ha! To pa moraš vedeti, ktera mesta so na desnem bregu Save, ktera na levem.“ Slavica je molčala, saj še Ljubljance ni dobra poznala. „Veš kaj, Darin, pustiva to; poglej to le podobnico; notri so tako lepe povesti; tako lepe podobice, le poglej.“ „Ali si zagovedna! Ne veš da sem prvi v šoli? da vem odgovoriti, kar me vpraša učitelj. Ljudje bi se mi smijali, kò bi se s tabo zabavljali, ki ne veš, kodí teče Ljubljanka.“ Slavici je bilo hudo, ko je slišala take besede. Tako rada bi bila igrala z Darinom, ta pa jo je odriival. Skoro jokaje se oddalja. To vidi njena botra Skromnica. Ta pravi: „Slavica! kaj res nič ne veš? Morda mi poveš, kaj

je treba, da človek srečno živi in dobro umrje.“ „O to pa vem botra. Boga moramo poslušati, pa vsakemu dobri biti.“ „No, to je vže nekaj, a premalo, da bi tovarišila s tem učenim Darinom. Darin, pojdi z menoj, popeljem te k učenim ljudem, kakor bi jih ti rad.“ Skromica postavi Darina v zvezdarno pred zvezdarja, kteremu je bila učenost poznati na obrazu. Ta je bil res učenjak, zakaj preračonal je bil, kolika je zemlja, kako hitra je luč, iz česa je solnce, kakòšen je mesec, kako se vrte premičnice, tako natanko, kakor bi bil sam vse imel v rokah. Skromica pozdravi učenjaka, kakor bi bila stara znanca. „Tukaj vam kažem mladega učenjaka, ki bi se rad z vami družil.“ „O tako! učenjak, pa še tako mlad! to me veseli! Celi mesec čakam zvezde; zdaj iščem uzroka, čemu se kesni. Gospodek, sedite, in pomagajte mi.“ Darin zaerdi in pove, da ne zna iskati zvezd. „No, prestopiva pa na sluhoslovje in vidoslovje. Ktero vam je ljubše? Tu je še toliko ugibanja, kar nas preči, zvezdoslovce.“ Kaj je vedel mali učenjak o sluhu in vidu, razun tega, kar je videl in slišal!

Darina sili na jok. Darin pravi: „Tega ne vem; vem pa navadni zlomek izpremeniti v desetinski.“ Zvezdar ga gleda, čudi se mu silno, skoro sam sebi ne verjame. Skromica pravi: „Gospod, jaz vem pa za deklico, ki ve, kaj je treba, da človek srečno živi in dobro umrje, namreč, da je treba Boga poslušati in vsakemu dobremu biti. Veste li kaj boljšega, gospod zvezdoslovec?“ Zvezdar se zamisli, vzdihne, pravi: „Ne; kar je reklo dekletce, takoisto je.“ „Pojdi, Darin, gremo naprej“, govori Skromica. Prideta k zgodovinarju. Ta je ves v knjigah; ima jih kopico pred seboj, kup na tleh, grmado v kotu, zloženih ob stenah velikih in majhnih, debelih in tankih, vezanih in nevezanih, zavojev in rokopisov, govorečih o Egiptu, o Siriji, Fenikiji, Perziji, Indiji, v sirščini, grščini, rimščini, judovščini, haldejščini. Potnika ne hodita dalje; ostaneta kar v sobani za rimsko zgodovino. Tu najdeta moža, sedečega pred debelo knjigo, ki prišelcev niti opazil ni. Darin pogleduje Skromico, naj ga ne izdaja za učenjaka, ker zna le svoj „izvod“ zgodovine. Zgodovinar in Skromica si sežeta v roke prijateljski. „Tu poglejte

dečka; ni še učen od nog do glave, vendar pa ve, kedaj je bil postavljen Rim.“ Učenjak se nasmehne, pa dene: „Ali pa veš za gotovo?“ Deček: „Vem za gotovo. Tako stoji v moji knjigi.“ Zgodovinar: „To si učenejši od mene; jaz tega ne vem za gotovo. So, ki menijo, da Romul niti živel ni; a v tem, kakor mislim, segajo predaleč.“ Darin pokaže na knjige, češ, saj te knjige tako pravijo. Učenjak ga je umel, pa dejal: „Da, mladi moj prijatelj, kò bi ti vedel le $\frac{1}{2}$ zmot in nesresnic, nakopičenih v teh knjigah, ne bi se mi čudil. Tisti, ki nič ne vedo, so edini, ki menijo, da vse vedo.“ Skromica: „Gospod zgodovinar! jaz pa vem za deklico, ki ve, kaj je treba, da človek srečno živi in dobro umrje, namreč, da je treba Boga poslušati in vsakemu dobremu biti. Menite, da ni tako gospod učenjak?“

Učenjak: „Bog varuj, da bi mislil drugače. Kakor pravi otrok, tako je.“ Darina so kar noge pekle, tako je težko stal. Skromica: „Dobro; vidim, da so ti preveliki učenjaki; pojdiva k manjšim, k našemu prvemu pisatelju Razborniku. Soba tega pisatelja ni bila preveč zajemljiva:

miza, par stolov, pisalnik, slog knjig in papirja, nekaj podob: Jurčiča, Mirana, Gregorčiča. „Gospod Razbornik“, dene Skromnica, „ta deček je dobil vže mnogo nagrad, ker slovnice dobro zna. Govoril bi rad z vami o pravih jezikovih.“ „Tako?“ čudi se gospod pisatelj; „to je stroka, v kateri nisem domač. Pišem, kakor pri nas doma govore; za pravila se ne menim dosti, in slovnica je za otroke. O čem bi se pa razgovarjal?“ Deček: „Vem, kako se razločuje glavni stavek od postranskega.“ Pisatelj: „Ko sem bil v tvojih letih, nismo govorili o takih dlakocepinah; skoro bi sam tega ne vedel; a tudi brez tega lahko prebivam. Nekdaj so stavke ločili po misli in jasnoti; danes se pulijo, če ima „“ (vejica) stati pred „in“, drugi jo redovito stavijo pred „da“, in tretji jo tudi tu izpuščajo; to so kaprice posebno nemških šolmeštrov.“ Skromnica: „Gospod, jaz pa vem za deklico, ki ve, kaj je treba, da človek srečno živi in dobro umrje, namreč: Boga poslušati in vsakemu dober biti. Kaj mislite vi gospod Razbornik?“ Razbornik: „So, nekaj neizkušeni nekaj hudovoljni, ki menijo, da tega ni treba, ker jim bega življenje;

kader je pa človek v letih, takrat sodi trezno, in čuti, kako potrebno je lepo živeti. To mora biti pač zlato dekletce, ki ve tako lepih reči.“ Skromica: „Malo sreče je bilo doslej, Darin; stopiva še enkrat.“ Kakor bi trenil, stoji Darin v Afriki. Darin: „Kje sva?“ Skromnica: „V sredi Afrike.“ Darin: „Kaj niso tu sami črno-kožniki?“ Skromica: „Postavila sem te 2000 let v prihodnost. Belci so se raširili tudi po „črnem delu sveta.“ Kar si se učil o plemenih, o barvah ljudi, tega več ni.“ V šoli sta. Otroci, mirni in nemirni, sede po klopeh, dečki po eni strani, deklice po drugi. Učitelj pride; mož je dobro rejen, in strokovnjak mora biti: trije redovi se mu svetijo na prsih; toraj nimamo pred sabo plačanca, najemnika, kruhoborca. Učitelj jame govoriti o mestih, o rekah, o hribih, o vodah — slovenski — o katerih Darin še nikdar ni slišal. Skromica: „Bi li mogli povedati temu dečku, katera mesta so ob levi Savi, katera ob desni?“ Učitelj: „O Savi sem pač bral v stari črvivi knjigi zemljopisni, v kateri vse mrgoli neresnic. Takratni ljudje so morali biti grozni nevedci. Save ni več. O potresu si je na-

pravila podzemsko strugo tja na Notranjsko.“ Skromica vpraša dekliča v klopi: „Povedi mi, kaj je treba, da človek srečno živi in dobro umrje?“ Deklič: „Boga mora poslušati pa vsakemu dober biti.“ Skromica pravi Darinu: „Vidiš, ljubi moj, kako sodijo učeni možje o tvojem znanju, kako o svojem? Ali si slišal, kako se njihovo znanje izpreminja, Slavičino pa ne? tvoje vsako leto, a Slavičino v sto in tisočletjih ne?“ Nezadovoljen odgovori Darin: „Čemu nam pa take nezgrapnosti tlačijo v glavo; bolje bi bilo, če šolo pustim.“ „Tako pa sopet ne, ljubi otrok. Oni možje so bili tudi majhini, tudi niso vsega vedeli; le po neprestanem izučevanju so se domogli velike znanosti; in čim več so vedeli, tim bolj so čutili, koliko jim še manjka, zato pa se niso napihovali. Res je, da se vse na svetu izpreminja — tudi ti ne boš, kakor si — zato je pa vendarle vredno, da svet poznaš, kakoršen je zdaj. Sè vedel si pa tudi, ktera znanost je vsakemu potrebna.

28. Planinka plesalka.

Pri Gostini so Planinci, in ti so imeli dekleta Doro. Znala je prijeti za vsako delo; rekli so: ni napačna, ali kader je kaj zapiskalo pri „Johanu“, takrat je nisi vzdržal: morala je tjakaje, ter se je vrtila neutrudljivo, če tudi bi bilo polnoči. Enkrat pa pri Johanu dolgo ni bilo slišati ne harmonike, ne gosli. Srdita pravi Dora svoji tovarišici: „Kaj, da tako dolgo ni nobenega vruga plesat!“ Prijateljica jo posvari zavoljo tako nepremišljenih besedi, a Dora se obregne. Kar sliši veselo ukanje po dragi, zmeraj močnejše — pa stoji pred njo čil dečko, zeleno oblečen, ter jo praša, če gre ž njim k Johanu plesat. Dora, vsa vesela, brž obljubi, pa gresta. Prijateljica gre tudi gledat. Začne se ples. Zeleni fant vrti Planinko hitreje in hitreje. Dora blede, poti se, duši jo, a zeleni jo suče še hujše. Prijateljica vidi, kako gode v kotu smrt s kostjo ob kost. Hitro beži po duhovnika, ta pa le težko loči zelenega plesalca od Dore, in ko jo zelenec izpusti, pade mu plesalka iz rok na tla kakor poleno — bila je mrtva: vrag je odnesel njeno dušo.

29. Vragovec.

V Rožani je stal lep grad. Gospoda v gradu pa niso tako živela, kakor zapoveduje katehizem, in kakoršni so gospodarji, taki so posli, in še slabši. Tu je služila dekla, ki nikoli ni mislila nič dobrega. Koliko je bilo ostankov jedi, kruha, ki naj bi ga bila spravila, in dala siromakom, a ne, rajše jih je pometala v pominek ali pa na gnoj, in še z gnojišča pobirati jih je branila ljudem. Rekli so ji, da tako delati je greh, ali ona se je odrezala: „Tepče! ti veš, kaj je greh?“ ter je še bolj razmetavala drobtine in po njih hodila. Peklenšček pa je pobiral te drobtine in te koščke v veliko vrečo, da je bila polna, in zdaj je bila tudi mera deklinih grehov polna. Zato gre ponjo v grad. Kakor se je branila, morala je ž njim. Pograbi jo, ter jo nese po skalinah. Težko jo prinese dolù. Mora počivati, pa sede ž njo na kamen. Kako zrela je bila ta dekla za pekel, je poznati iz tega, ker se je vragov rep utisnil v kamen, kar je še zdaj videti, in zato pravijo tistemu kamenu „vragovec.“

30. Igra pred cerkvijo.

Božični večer je bil, ko se napravita hlapca, eden mesarski, eden grobarski, proti cerkvi, ne v cerkev, ker sta bila izmed tistih, ki jim ta hiša smrdi, in če vendar gredo, ostanejo izvunaj, in še dosti, če so mirni in tihi. Mesar in grobar sta bila brezdušna in hudosrčna človeka. Mesarja je veselilo, če je mogel trapiti živali, grobar pa je mrličje premetaval kakor premogarske vreče. V krčmi sta najraje igrala, kvantala, klela: Prav grda človečeta sta bila. — Prideta do cerkve, pa sedeta kvartat. Iz začetka sta molčala, a grobar je le izgubljal pa klel; nazadnje ko zastavi in izgubi vse, tudi uro — v cerkvi je bilo povzdigovanje — zakolne, da so verniki slišali kletev skozi zid. Ta hip se pokadi žvepleni dim, in ta hip se pokaže, kar je bilo pol kozla pol človeka, zagrabi grobarja za vrat, da mu brizgne kri iz grla 12 sežnjev visoko, nastane piš in vihar, in nato je bilo mahoma vse tiho in mirno. Po službi božji najdejo cerkveni zid žvepleno ožgan, a zraven mesarja kakor mrtvega. Ta, ko se zave, vse pove,

ljudje so ga sè strahom poslušali. V trijih dneh je bil mesar sopet stari človek; pozabil je dogajaj; tako mu je bilo, kakor bi se mu bilo sanjalo. Hodi v krčmo kakor poprej, pije in kolne kakor poprej, igra in koplje kakor poprej. Preteče 18 dnij. V krčmi je bil, igral, vse izgubil, tudi klobuk, suktnjo, hlače. Ves divji priškriplje domov. V kuhinji zadene ob razpelo, da pade podoba na tla. Srdito stopi nanjo, rekoč: „Ti si kriv! tu imaš!“ Nato zakriči in pade. Kuharica prihiti gledat, pa vidi, da je velik pes, brez zadnjih nog, sè žaročo verigo okolu vratu, z ognjem v gobcu, smuknil mimo nje. Videvali so ga tega psa, kakor so pravili, vsaki kvaterni petek, četrť pred polnočjo.

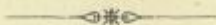

30. Zelenčeva luknja.

V Jelovini je živel premožen kmet; dogodi se mu, kar drugim: umrl je, zapustivši dvoje otrok. Gosposka postavi otrokoma skrbnika Tiščaka, rajniku soseda,

in ne manj premožnega gospodarja. Dasi-tudi so ga šteli med najboljše v vasi, mož vendar ni imel še dosti — bil je silno lakomen. Sinova sta obdelovala svojo de-dino prav pridno, samo lepi kos gozda sta puščala v nemar, da je postal goščava, in tako se lepa debla niso mogla čvrsto razraščati. Sosedo so jima pravili, da je čas divji gozd iztrebiti in izračiti, ona pa sta odgovarjala, da tisti gozd ni njujina last, da je njihov nekdanjega skrbnika Tiščaka. Ljudje so se čudili, kako bi to bilo, ker nihče se ni spominjal, da bi bil rajni njihov oče ta gozd prodajal, in taka prodaja se ne naredi kar tako tiho, vzlasti ne v Jelovini. Vsi so dejali, da gozd ni skrbnikov, to mora sodišče pokazati, pa so sklicali Tiščaka na sodbo. Pri sodišču ni bilo ničesar najti, in sodnik je dejal, ali je bila stvar podkupljena, ali pa je bilo sodstvo tako zanikárno; tu more od-ločiti le prisega. Vsi sosedje so bili pri-pravljeni priseči, da je bil gozd rajnega gospodarja, a nekdanji skrbnik se je tudi ponudil priseči, da je gozd njegova last. Prisega je bila dana skrbniku. — Dan prisege je tu. Skrbnik se smeja. Gre na

vrt, nakoplje prsti, pa si jo nasuje v črevlje. V kuhinji uzame žlico, sè katero se mede sùrovo maslo, in ki ji v Jelovini pravijo stvarnik, ker iz mleka stvarja maslo, pa si jo dene pod klobuk. Misleč: „Kaj mi morete vi tepci!“ gre zadovoljen od doma. Gredo v odločeno sobo, in tu srčno prisega: „ pri mojem stvarniku prisegam, da sem na onem gozdu stal in stojim kakor na svojih tleh in svojem posestvu.“ Tiščak je menil, da je zdaj vse končano. Toda po storjeni prisegi pride kozonogi zelenec, objame prisegalca, da bolno zakriči, in Tiščaka potegne za seboj skozi tla. Luknja je ostala, in niso je mogli zadelati; če so jo davi, nocoj je bila sopet odprta.

31. Vrag učitelj.

V neki gostilni v Kilavi je bila zbrana prešerna in razuzdana in brezbožna družba študentov, uradnikov, odvetnikov, profesorjev, zdravnikov, trgovcev, uradnikov,

dopisnikov, in druge poglajene gospode. Pride jim na misel klicati vraga, naj jih uči, ki vže toliko stoletji hodi po svetu. Peklenšček res pride kakor nalikan gospod, česar ne stori vselej, ter družbo prijazno pozdravlja. Poklicani gospod pa zahteva častilo (honorar, plačilo). Ta zahteva pa družbe nič kaj ne razveseli. Ker ne mara drugega, pogode se tako, da njegov bo tisti, ki pojde zadnji iz hiše. Učitelj je s tem zadovoljen. Vrag je učil: kako je svete reči smešiti in zasramovati, pravico kriviti, krivico zagovarjati, s človeškim življenjem si igrati, Boga prezirati (ne tajiti, ker tega tudi vrag ne more). Učil je, kako se nespameti zidajo hrami, samomorstvo poveličuje, dvoboj preslavlja; kako se dobra dela, blagi značaji, visoki duhovi oblivajo z lužo obrekovanja, in kako se malovredna in preprosta dela pozlačujejo in posvetljujejo. Učil je, kako se je treba po plašču voziti, plašč obračati po vetru, dobrikati se, loviti milostivih očij in pogledov, kako se mladi vladarji vzgajajo za trinoge, kako se ponižujejo talenti, a v zvede kujejo suroveži in plitveži, kako se je norčevati z lepim obnašanjem, kako

je morati vsako lepo in plemenito prizadevo soditi in obsojati. Deležniki tega predavanje so se veliko naučili v eni uri. Toda poslušalci so mu bili nehvaležni, čudno! ter so dejali, da to so vedeli vže popredi, če tudi ne tako jasno, in naprosijo ga še za drugo noč, ker dobi potem podvojeno plačilo. Pekleni učitelj radostno obljubi, ter se vsem skupaj in vsakemu posebej škodoželjno in zvito smehlja. Vsa ta družba pa ni bila tako lahkomišljena, ter je skrbela za varnost, preden je šla drugič v past. Družba gre k pobožnemu patru, pa mu pove, kako je bilo sinoč, ter ga prosijo naj pove, kaj on misli. Duhovnik jim odgovori: „Če ste obljubili, ali celo naročili, le pojdite, in bodite brez strahu, jaz ga bom; ali častilo zahtevam tudi jaz; zahtevam ne dva, ampak vse vas, to se pravi — tako, da ne bote kaj takega počenjali več, zakaj to je greh, ter bi gotovo ponesrečili.“ Družba zadovoljno odide. Zbero se spet v krčmi, in prijazni gospod spet pride, sladkega pozdrava, z debelimi pismi pod pazduho, rekoč, da nocoj bo „bral“, in potem nihče ne poreče, da je netemeljito predaval, po

domače: otrobe vezal. „Slavna družba!“ začinja hudi, „ker ste mi v svoji blagosrčnosti znano častilo odmenili, ne bote manj velikodušni, če si ono častilo mislim po svoje.“ „Gotovo“, odgovori družba. „Dobro; potakem uzamem prvega in zadnjega.“ Nihče ne črhne, ali vsaki je mahoma izpoznal, da jih je prekanil, in jeli so se pogledovati, vendar so vse upali od redovnika. Vrag predava, kako koristna je laž in kriva prisega, o čustvih in tihem veselju sodnika in porotnikov, kader koga ostro ali po krivem obsodijo, o hasni zdrave zapirati v norišnice in njihovo premoženje oskrbljevati, o blagrih ljudstvene vlade, v kateri nihče ne posluša in vsaki zapoveduje, o neomejeni slobodi, o lepoti polti, o božanstvenosti človeškega mesa. „Tako, moji gospodje“, sklepal je vrag, „povedal sem Vam, kolikòr je treba, da bote srečni, naj še pristavim, da na onem svetu je, kakòr vas uče tudi vaši duhovniki, iz česar morete soditi, da sem resnico govoril. Zdaj pa prosim, poklonite mi častilo, brž, ker imam drugje še mnogo opravka.“ Zdaj je družba v zadregi; nihče prvi biti neče. Družba zateguje, vrag sili, patra pa ni.

Debeli pot jih obliva, in hudo jih skrbi, nekteri si brišejo vže solze. Zdajci se odpro vrata na strežaj, redovnik hodi v sobo kvišku držeč križ in brevir; in pušča, da mu za hrbtom smučejo vùn. Vrag se je obrnil od mašnika in križa, ter čakal, kedaj se mu bota ponudila prvi in zadnji. Ko pa opazi, da je soba izpraznena do meniha, zatuli, izpusti žvepleni vonj, ter skoči, da z rogmi prebije strop.

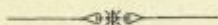

32. Kje je sreča?

„Mama! ne ostanem doma; grem sreče iskat“, dejal je materi Dobrin. Mati pravi: „Doma bodi!“ ali ne mara Dobrin, zato ga mati pušča. Potuje in potuje, pa pride do starca. Tega vpraša: „Mož! po kateri poti se hodi do sreče?“ „Tega pač ne vem; sam sem jo iskal, ali našel je nisem.“ Sopet potuje, pa se nameri na žensko. Ustavi jo in vprašajo: „Žena! ali veste, kje stanuje sreča?“ Ta žalostna odkima, pa dene: „Moraš pač drugih prašati;

meni tega še nihče ni povedal.“ Dobrin potuje dalje, ter zadene na čilega mladeniča; vpraša ga: „Prijatelj! ali si videl srečo?“ Ta odgovori otožno: „Tako nekam temno se spominjam, da sem jo, ali zdaj čutim samo bolečino.“ Dalje potujoč ugleda Dobrin deklico. Tudi to vpraša, če kaj ve o sreči, dekletce pa se zjoka, in zdaj vidi Dobrin, da dekletce sreče ne pozna. Pride na travnik. Tu je skakal otrok, vesel čvrst, živ, valjal se po travi. Dobrin ga vpraša: „Ti, otročaj! morda ti veš za srečo; povej mi, kje je.“ Otrok ga gleda in gleda, in pravi: „Sreča kaj je to, sreča?“ nasmeja se, pa odleti. Dobrinu se je zdelo, kakòr bi jo bil izgrešil. Žalosten se vrača. Gredoč povprašuje te in one, če so videli srečo, če jo poznajo. A nihče je ni poznal, malo-keri jo videl. Pride zadnjič na pokopališče. Tu je grob pri grobu. Zamišljen stopa po stezi. Zagleda ženico, klečočo pri svežem grobu, jokajočo. Dobrin obstoji. Uprša jo: „Niste li nikdar poznali sreče?“ Ženica objokana pravi: „Tu dolù, pod zemljo, je pokopana moja sreča.“ Dobrin gre domov, a doma ne najde matere, pobrala jo je smrt. Dobrin je žaloval hudo

za materjo, smrt pride tudi po njega, in ko na drugem svetu sopet vidi mater, pravijo, da je bil srečen.

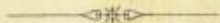

33. Dobra Tinica.

Po letu je bilo. Otroci so hiteli v cerkev h krščanskemu nauku. Tinica je bila ovčarica, matere ni imela, le očma, in 7 let je bila stara. Tudi ona je hodila h krščanskemu nauku, tako rada ga je poslušala. Sliši pa neke nedelje, da pravijo gospod: vsaki človek mora dobro delati, če hoče, da ga bo rad imel Bog. Mislila pa je Tinica, uboga sirotica, da ne more nikomur nič dobrega storiti. Zato je bila žalostna, skrivala se je, jokala je. Pride domov, doma se tudi joka, češ, Bog me nima rad. Objokanih očij hiti na polje. Nihče je ni pogrešal, ne oče ne pisana mati. Utrujena sede pod rožni grm. Ta grm se je sušil, listje je venelo, ker dolgo že ni deževalo. Smilil se je grm Tinici. Hiti na potok, zajame s periščem vode, polije grm

in glej, grm je jel oživljati, zeleneti, prav lepo cveteti. — Šla je dalje ob potoku. Mislila si je: O potok, kako si srečen, da si mogel dobro storiti ovenelemu grmu. Kar opazi velik kamen v potoku. Ta je zaviral vodo, da ni mogla gladko teči, le po kapljicah se je prerivala izpod njega. Tinica stopi v potok, grabi kamen, maje ga na vse strani, v $\frac{1}{2}$ ure ga izvali iz struge, in potok je sopet mirno tekkel, in valčki so se ji zahvaljevali.“ Po dolgem ovinku se vrača Tinica domov v vas. Žal ji je bilo, da ni mogla nič dobrega storiti. Na potu ugleda bolnega otroka. Mati je šla na polje, a njega pustila samega. Napravila mu je igračo, majhin mlin, da bi se otrok motil. Otrok se je smejal, dokler je veter pihal, dokler je kolo vrtil, a kader je nehal, o, jokal se je otrok. Tinica stopi črez plot, poklekne, piha v kolo, kolo se vrtil, otrok se smeji, z ročicami ploska, veselja utrujen zaspi. — Na večer pride Tinica domov, lačna, opoludne nikjer ni jela. Prišel je domov tudi očem pijan, razbijal je, razmetaval, posodo pobijal. Zdajci zgrabi poleno, lopne ž njim Tinico, sirotica se zgrudi. „Kaj si naredil? Otroka

si ubil!“ Oba jokata nad mrtvo Tinico. Drugi drugemu očitata, kako sta bila trdosrčna, brezdušna. Položita jo v sobico, potreseta s cveticami. Cvetlice se Tinice nežno oprimejo, da je lepo dišala. Nato se pripelje valček iz potoka, pomoči dekletcu usta in senci. Dekelce odpre oči, kri jame pretakati se, valček pa reče: To ti sem storil v zahvalo. — Zatem pride veter. Veter pihlja Tinici v čelo, v lica, v blede obraz, v prsi, da jame dihati, Tinica. Veter dene: Prinašam ti sapo, ki si jo izpihala pri mlinu bolnemu otroku. Tinica se smehlja vesela. — Iz nebes dolù priplava angel k Tinici. V rokah drži čop svežih rož. Položi jih k licom dekletčevim. Tinica bleda jame erdeti. Reko ji rože: To ti delamo, ker si nas suši otela. — Angel poljubi Tinico na čelo. Deklica hitro ozdravi. Angel ji reče: „Dobro si delala po svoji moči; bodi zato blagoslovljena. — Odselej je bila Tinica čvrsta, mati ji je bila bolja, oče mehkejši, vsi so jo radi imeli, in še danes se je Bog veseli.

34. Prsten.

Tam, kjer se stekajo Bistrica in Sava in Ljubljana, je stal nekdanji grad. Posavju in okolici še zdaj pravijo Podgradom. Zdaj ni sledu temu gradu, in le malokdo se ga spominja. Svoje dni pa so Posavski gospodje na daleč sloveli. Cesar se je mogel nanje zanesti kakor na svoje sinove. Takrat so zbirali vojske, da so Turkom jemali svete kraje. Tudi Posavski je dal cesarju besedo, in prav zdaj se pripravlja na odhod. Na dvorišču ga čakajo vže hlapci, konji rezgetajo in kopitajo. Kaj se mudi gospod? V gradu ima edino hčerko, Belinico. Ta ga ne pušča. Pravi: „Ljubi oče! kam hodite? Pojdete v tuje kraje, na morje, v boje, a mene puščate samo, ki nimam matere, nimam brata, nimam sestre, in potem tudi očeta ne bom imela? Bog se usmili! Ostanite doma, ali pa me vzemite seboj.“ Posavec je nerad puščal otroka, ali cesarju je segel v roko, zdaj je bilo treba izpolniti obljubo. Zato pravi: „Moj ljubi otrok, ne žaluj preveč. Veš, da se grem borit za Kristusa, ki nas je odrešil na križu. Dobiti moramo božji grob, ki

ga imajo neverniki. Ne boš me zadrževala, če imaš Kristusa rada. Cesar me kliče. Z menoj pa ne moreš; ne veš, kaj je vojska. Junaki padajo, pa ti ne bi? Le ostani na Posavju. Božja volja je, da grem, in Bog me bo varoval in zato upam, da se povrnem. To le ti natakнем na prst. Dokler se bo svetil kamen v prstenu, vedi, da mi je dobro, pa moli zame.“ Grajski gospod poljubi otroka, pa gre dolù k svojim bojnikom, deklica pa je žalostno gledala za odhajočim očetom, in ko ji izginejo izpred očíj, je deklici prav hudo, tako da jame bridko jokati, vsaj je čutila, da je kakòr cvetica brez zemlje, jagnje brez pastirja, tičica v gnezdu, sirota brez očeta in matere.

Pogostoma je Belinica pogledovala kamen v prstenu, gotovo pa zjutraj in zvečer, in vesela je bila, ki se je kamen tako svetil. Preteče dovolj časa. Pride jesen, ko je grozdje zorelo. Iz sosedne grajščine prideta gospodični, kakor po navadi, obiskat Belinico. Izmislijo si, da se bodo vozile po Savi. Stopijo v čoln, vozijo se po vodi, igrajo si, zobljejo grozdje, penijo valce, šalijo se, pojo prelepo: videti so bile

kakor tri labodice, kakor tri lilije na zeleni vodici. O mraku se vračajo domov, ali veslati je bilo težko, ker je pihal veter, ker so se valovi protivili, ker je nastajal vihar. Naganjali so se valovi, tulil je piš, voda pljuska v čoln, deklice so mokre, deklice so v strahu, upijejo na pomoč, a nihče jih ne sliši, ker veter odnaša njih glas. Vidijo, da jim je poginiti, zato se priporočajo Bogu in devici Mariji. Stari brodnik, Ribič, vidi nevarnost. Hitro odrine od kraja gospodičnam na pomoč, pa jih reši. Belinica opazi, da nima prstena, oh, prstena, kako se prestraši! Brodnika prosi lepo, naj ji pomaga, da najdeta prsten, ta pa ji odgovori, da iska bi bila zastonj. „Oh, moj prsten!“ vzdihovala je Belinica; „moj prsten! Očetu se hudo godi, v nevarnosti so, ponesrečili so.“ Dekle ni moglo spati vso noč; vso noč je prejo-kalo. Zjutraj pa reče: „Popredi se ne umirim, dokler ne najdem očeta. Oblekla bom popotno haljo. Če so oče živi, gotovo jih bom našla, če niso, naj umrjem, kjer so umrli oni, in zraven njih naj me pokopljejo.“ Čuvajka vidi Belinico, potnico, kakor romarico. „Belinica, kam pojdeš?

Ne moreš, kar misliš.“ Belinica: „Očeta grem iskat.“ Čuvajka: „Jesen je na koncu, zima bo in mraz, onemogla boš, poginila boš.“ Belinica: „Grela me bo očetova ljubezen, podpirala očetova misel.“ Čuvajka: „Nimaš tovariša, nimaš varuha.“ Belinica: „Bog mi bo tovariš, angel mi bo varuh.“ Čuvajka: „Če oče žive, to jih branijo prijatelji; če so mrtvi, ne moreš jim pomoči.“ Belinica: „Kjer so oče, tam hočem biti jaz, zato grem v Sveto deželo, nobeden človek me ne odvrne.“

V potnikovi obleki pride Belinica v obljubljeni deželo. Zagleda vojaka, pa ga popraša: „Gospod vitez! niste li videli gospoda s Posavja?“ Vojak se ustavi, čudi se mlademu potniku, dene: „Gospoda s Posavja? Poznam ga, junak je; ne vem pa če živi, ker ga vže dolgo nisem videl. Zadnji čas nas neverniki hudo prijemajo, mnogo naših je palo, mnogo je tudi ujetih. Pojdite h krščanski vojski, prašajte tamkaj?“ Jokaje gre Belinica h krščanski vojski, stoječi pred Jeruzalemom, jokaje, ker je izvedela, da ji je očeta vendar res nesreča zadela. Solnce je hudo pripekalo, zato je stopila v senco palem. Utrujena zaspi.

Sanja se ji, da je doma, pri vodi, da vidi prsten na dnu, in nasmehlja se veselja, in iztegne roko po prstenu. V tem se prebudi. Ko gre dalje, sliši kopitanje, kričanje: „Alah!“ pa zagleda kopo jezdecev, ki jo hipoma obokolijo. Kakòšni so ti jezdecí? širokih hlač, ovitih glav, erdečih prsnikov, krivih sabelj, dolgih brad, divjih obrazov, ki so kakòr Turki! „Pri Muhamedu!“ pravi njih vodnik; „tako lepega potnika še nisem videl; tega mora videti naš cesar, sultan.“ Belnica se priporoča Bogu in Mariji devici, ker misli, da ji bodo precej odsekali glavo. A vodnik ji reče: „Pojdi z menoj, k našemu sultanu Solimanu; kakor on poreče, tako bo.“ Pridejo pred velik šator; opravljen z belo in erdečo svilo, stoječ na holmcu. Soliman sedi na progani, podvitih nog, z nargilo v ustih, v zeleni halji sè zlatom obrobljeni, opasan sè zlatim mečem iz Damaska, dolge in črne brade, žaróčih očij, divjih pogledov. Vodnik: „Premogočni vladar! Tega potnika smo dobili, kakor je, v palmovini. Prišel je iz dežele krščanskih pesov. Reci, kaj bo ž njim.“ Sultan migne, vodnik odstopi ter praša potnika po domu. Takrat je bila

slovenščina tudi na cesarskem dvoru v čislu, in cesar sam je govoril slovenski. Sultan zapove Belinici, naj pove, kam gre, kaj hoče. Belinica vse pove; da je hči gospoda na Posavju, da išče očeta, ki so šli s cesarjem preotevat svete kraje, da so ji odhajaje dali prsten, in dejali: „Dokler se bo svetil kamen v prstenu, dotlej da bodo zdravi;“ kako je izgubila prsten v Savi, in da od onega časa ni imala pokoja, pa šla očeta iskat. Konečno je rekla: „Premogočni vladar! Naša vera nam nalaga, da spoštujemo očeta in mater. Ljubezen do očeta me je vodila po tujih krajih, po morju, skozi puščavo. Volja božja ni, da bi jih našla. V vaših rokah sem. Vem, da moram umreti. Nič se ne bojim; le pošljite me k očetu.“ Sultan je pazljivo poslušal Belinico; videlo se mu je, da se mu trdo srce meči. Prijaznih očij, dobrotnega glasu izpregovori: „Moj otrok! Velika je tvoja ljubezen očetova. Lepo je to. Tudi naša vera nam vелеva spoštovati stariše. Pri našem preroku Muhámedu te zagotavljam, da dobiš očeta, če še živi.“ Sultan ukaže v vrsto postaviti vse ujete krščanske viteze. Belinica stopi s cesarjem

pred vrsto vitezev, bolnih, ranjenih, srditih, razoroženih. Cesar reče: „Poglej, če je oče med njimi.“ Belinica ogleduje moža za možem, a vidi same tuje obraze; stopa dalje in dalje, ali ne ugleda očeta. Še malo jih je, tudi med temi ni očeta. Smrtni strah jo pretresa. Le še eden je. Gleda ga precej dolgo; naenkrat vzklikne: „Oh, oče!“ Ni ga precej prepoznala, ker je bil bled in suh in ovite glave. To je bilo veselje! Sultan dene: „Velik je Alah, in Muhamed je njegov prerok. Posavec, ti si zaslužil smrt, ker sovražiš preroka, ker si pobil veliko njegovih pravovernih; a zavoljo hčerine ljubezni ti puščam življenje, in dajem slobodo. Pojdi in povedi svojemu cesarju, kako zna i sultan Soliman spoštovati otročjo ljubezen celo na svojih sovražnikih. — Ti, Belinica, na, to krasotino namestu prstena. — Pripeljite dva iskra konja, plemenitega rodu arabskih puščav, belca in črnca, belca hčeri, črnca očetu, hitra kakor veter, lahka ko pero, varna in zanesljiva ko sablja damaščanka.“ Posavec in Belica se velikrat zahvalita cesarju Solimanu, potem pa odjezdita domov na Posavje.

Kristjani so zmogli krute Saracene, in predobili božji grob. Mnogi bojavniki so se vračali, a premnogi so ostali za sveto stvar — mrtvi v grobovih. V gradu gospoda Posavca je bilo veliko veselje. Prijatelji in znanci so povabljeni v gosti v grad. Jeli so in pili in se veselili in bili dobre volje. Ribiči so nalovili dragih rib. Grajski kuhar najde v eni prstan. Vsi so dejali: „Lep je prstan, a še lepša je Berlinice ljubezen do očeta.“

35. Usodna hitrica.

Bilo je tistega časa, ko je na prestolu sedel najmodrejši kralj jutroviski, Salomon. Gospod pošlje h kralju angela mrtnika, ki naj mu naznani, kaj stoji v božjem sklepu. Angel mrtnik odhaja. Ta trenotek pride kraljev prezvesti svetnik in prijatelj Solim. Angel mrtnik pogleda starega Solima, ter se na vso moč začudi; ta čudni pogled pretrese Solima, da pravi bled: „Kaj me gleda angel mrtnik? Hoče li me sabo uzeti? Modri kralj, veliki Salomon! toliko let sem ti zvesto služil, državo ti

vodil po najboljših pravilih, visoki vladar, daj mi plačo, za plačo le najbržega konja. Angela mrtnika pogled in čud mi ne da počivati, na najbržem tvojem konju hočem bežati.“ „Česar prosiš“, „preljubi moj Solim“, odgovarja kralj, „ti odreči ne morem, dajem ti ga celo z veseljem vsega srca; toda vedi, moj sin, da usodi, ki jo Bog uravna, ubežal ne boš.“ Solim zajaha konja brzina, ter dirja ko piš čez hribe in morja, skozi tuje dežele, na konec sveta. Od jutra do večera je preletel veliko milj, na tisoče in tisoče. Truden je; ustavi se v puščavi, razjaha, sede na kamen. Strah in groza izpreleti starega jezdeca, ko zagleda na kamenu vže angela mrtnika. Umiraje praša Solim angela mrtnika: „Preden mi odpelješ dušo, povedi mi, čemu si me zjutraj tako čudno pogledal?“ Angel mrtnik odgovarja: „Kako ne bi se čudil? zakaj čudna so pota Gospodova! Gospod mi je rekel, naj te počakam tu na kamenu. Davi sem te videl še pri Salomonu v palači, in zdaj v mraku si na določenem kraju. Nisem verjel svojim očem, da si ti, in nisem mislil, da je mogoče, in glej, slabi starec si mi prihitel toliko milj naproti.“

36. Ovratnik.

Nehajnica je znala hitro in spretno lagati; nazadnje vže vedela ni, kaj je laž, kaj resnica. Takih ljudij, majhinių in odraslih, je mnogo še danes. Iz začetka so stariši in drugi vse verjeli, ker so mislili, da Nehajnica je pridno dekle; a pozneje so se prepričali stariši in drugi, da ne govori resnice, tako da ji niso nič verjeli. V drugem mestu je prebival čarovnik Možurin, stanoval v svetli stekleni hiši, ki je govoril suho resnico, laž pa sovražil. K njemu so vodili otroke, pa tudi velike lažnike, naj jih popravi. Stariši pripeljejo Nehajnico čarovniku Možurinu. Možurin jim ne da govoriti; sam pravi takole: „Vže vem, kakošno bolezen ima vaša hči; uro daleč sem jo duhal; Nehajnica je prva lažnivka.“ Kako se je sramovala Nehajnica, ko je čutila, da jo Možurin tako vidi, kakor bi bila iz stekla. Možurin vzame iz omare lep ovratnik, zlato obrobljen, posejan z dragimi kameni, ki ga Nehajnici pripne okolu vratu, pa dene: „Ta vratnik je čuvaj resnice; ovratnik bo kazal, če deklina resnico govori. Ko preteče leto,

prinesi ga nazaj, a v tem času ga ne smeš odpeti, sicer umrješ.“ Nehajnica je bila vesela te krasotine. Rada je imela, da so ovratnik občudovali. Tovaršice pa jo prašajo: „Kje si bila pa včeraj, ki smo te čakale? Odkodi imaš ovratnik? kedo ti ga je dal?“ Tako so jo pritiskale, da je bila v veliki zadregi. Če bi bila povedala, da pri Možurinu, vedel bi bil vsaki otrok, kaj je Nehajnica; zato je rekla, da je bila se stariši na vedrilu. Tovaršice se začudijo, potem pa vse zasmеjo, kajti ovratnik, popredi še tako lep in svetel, je bil poln črepin. Nehajnica pogleda ovratnik, in precej ve, pri čem da je; zato pravi: „Bila sem pri čarovniku Možurinu.“ Nato se črepine sopet izpremene v drage kamene. „In kako lepo nas je vzprejel, Možurin. Voz nam je poslal nasproti, meni in starišem, lepe konje, zadaj dva strežaja.“ Prijateljice se jamejo še bolj smeјati. Nehajnica pogleda ovratnik — podaljšal se ji je do tal. „Govoriš več, kakor je res“, pripomni dekletce; „ovratnik sta vlekla konja in strežaja.“ Nehajnica dene: „Peš smo šli“, in ovratnik se potegne na prvotno velikost. „Kedo ti je dal ovratnik?“ „Sta-

riši so mi ga kupili, ker sem tako prid . . . prid . . . Ni mogla izgovoriti „pridna“, ker se je ovratnik krčil, ter jo hotel zadaviti. „Ne poveš nam vsega natanko.“ „Možurin mi ga je dal, pa rekel, da sem prva lažnivka.“ Te besede je izustila prav lahko. Dekleta se niso smejale, ker so se bale takega čuvaja resnice. Prijateljica pa reče: „Veš kaj? Odloži ovratnik!“ „Nehajnica pravi: „Nečem“, in zdajci jame ovratnik plesati, in pleše, dokler ne reče: „Ne smem, sicer mi bo umreti“, in ovratnik je bil miran. Dasi tudi ga je nosila težavno od začetka, potlej ga je rada, in v leto dneh je bila Nehajnica najboljša dekle, ker je vselej čisto resnico govorila.

Črez nekoliko let je šel Možurin z ovratnikom v Afriko. Nekega dne pride k njemu Arabec, pa mu toži, da mu je skleda pala v vodnjak, ki se je sama napolnila z najboljšimi jedmi, če je rekel: „Skleda, skleda, napolni se.“ Možurin uzame drugo skledo, obriše jo z ovratnikom, ter da Arabcu, ki je bil srečen in sit. V nekem prenočišču pripoveduje Arabec o skledi. Gospodar mu jo ukrade, pa Arabcu kupi drugo, vso podobno. Arabec govori in

govori, a v skledi vendar nič ni. Vrne se k Možurinu, pa mu pove svojo nesrečo. Možurin uzame mošnjico, obriše jo z ovratnikom, pa jo da Arabcu. Kader je rekel: „Mošnjica, mošnjica, napolni se“, bila je polna zlatakov, in Arabec je bil sopet srečen in bogat. V prenočišču pripoveduje sopet o mošnjici, in gospodar mu jo sopet ukrade, sopet drugo kupi, vso podobno, in Arabec pride spet tožit svojo nezgodo. Možurin uzame palico, obriše jo z ovratnikom, ter da Arabcu, rekoč: „Ta palica tepe onega, ki jo ima, če ji reče: Palica, palica, geni se.“ Arabec se hoče sam prepričati, če je res tako, in res ga jame palica prebijati, dokler Možurin ne reče: „Stoj!“ Arabec uzame palico, gre v prenočišče, dá jo spraviti gospodarju, ter ga prosi, naj ji zanič ne reče: „Palica, palica, geni se.“ Gospodar jo ukrade, Arabcu preskrbi drugo. Mislil je: „Sè skledo sem sit, z mošnjico bogat, kaj bom pa s palico? morda kralj!“ in reče tiste besede. Palica ga jame mlatiti, da se tat zvija, naposled jame kričati, da se Arabec prebudi. „Daj mi skledo in mošnjico, pa ustavim palico“, pravi Arabec. Gospodar se dolgo obotavlja; še-

le na pol mrtev ponudi skledo, toda Arabec zahteva oboje; in šele, ko je Arabec skoro do mrtvega razbit, pusti oboje. Odslej je bilo v Arabčevi hiši obilo živeža, obilo bogastva, obilo varnosti in miru. Ob smrti je dal sè sabo pokopati i skledo i mošnjico i palico. Črez veliko sto let sta po tistih krajih potovala Jud in kristjan, kopala po rudah in starinah, ter našla skledo in palico, mošnjico in ovratnik. Jud je uzel skledo pa mošnjico, kristjan je obdržal ovratnik in palico. Kedo ima zdaj te reči, in kje da so, tega ne vemo povedati; gotovo je le toliko, da so nekje, ker vidimo njih nasledke in čudne dogodbe.

KAZALO.

	Stran.
Predgovor	3
1. Izgubljena voda	5
2. Blagi Srečin	7
3. Srečni ljudje	9
4. Najboljša molitev	10
5. Najboljše vreme	12
6. Sv. Peter in njegovi sestri	13
7. Sv. Petra mati	14
8. Jakobovi piščanci	15
9. Lačni Bogec	17
10. Prešerni kmet	20
11. Kaj se godi božični večer	21
12. Roparji na Brdišču	23
13. Grdi pastir	27
14. Pogrezli travnik	28
15. Prestavljeni mejnik	29
16. Koseča ženska	31
17. Lajnar	32
18. Zaslepljenje	34

	Stran.
19. Skačoča sekira	35
20. V cerkvi moli	37
21. Ogoljufani „hudi“	38
22. Ne straši	39
23. Lobanja	41
24. Mrtvaške sodbe	42
25. Nedeljski lovec	44
26. Čudni vodnik	45
27. Ne ve	47
28. Planinka plesalka	55
29. Vragovec	56
30. Igra pred cerkvijo	57
30. Zelenčeva luknja	58
31. Vrag učitelj	60
32. Kje je sreča	64
33. Dobra Tinica	66
34. Prsten	69
35. Usodna hitrica	76
36. Ovratnik	78

C001155 30042308

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000436363